

Očetovski opomin.

Pred seboj imamo pastirski list našega ljubljenega knez nadškofa. Izredno nas veseli, da je najplemenitejši mladino ljub v letošnji pastirski poslanici javno in odkritosrčno, obenem pa očetovsko in ljubeče opozoril vso javnost na izredno važnost katoliškega mladinskega gibanja. Njegove besede, ki bi jih ne smel prestlišati noben mladino ljub, so naslednje:

»Temeljita versko-nravná vzgoja mladine nám je neobhodno potrebna zlasti v današnjih dneh, ko gleda vse le na zunanost, na posvetno sliko in blesk, ko smo vsled južnokrvnosti in lahkoživosti kmalu zadovoljni z malim in lahkim. Nevarnosti za mladino so se pomnožile: vsepovsod jo vabijo v lahko miselnost in nenravnost. Posebno vas opozarjam, krščanski starši: Ne dajte svojih otrok takim društvom, ki jih navlaš odстранjujejo od cerkve in duhovnikov, ampak izročite jih katoliškim organizacijam, ki skrbijo ne samo za njih telesni, ampak tudi duševni razvoj, za izobrazbo in krščansko življenje.

Na mladini sloni prihodnji rod, kdor ima mladino v rokah, ima bodočnost. Zato se vse stranke potegujejo za mladino. Naša mladina je v današnjih povojnih razmerah spričo slabih šol, moderne razuzdanosti v veliki nevarnosti. Versko in narodno neizobražena mladina in svobodomiselnó razumništvo ne moreta biti luč in sol narodu. Zato je potrebno, da se mladina združuje v katoliška društva in marijanske kongregacije, da se izobrazí in zraste v dovršene krščanske može, ki bodo kos veliki svoji nalogi. Pri nas se skrbi večinoma le za ženske kongregacije, drugod se sploh dušni pastirji več pečajo s fanti in možmi, kakor pa z ženskimi kongregacijami, ker le možki so sposobni za javno delovanje.«

Nato Prezvzišeni govori o pogubnih razvadah, ki so se vteple v naš rod in zlasti omenja pogubnost plesa, pijančevanja, nespodobne modne obleke in preklinjevanja. O teh razdiralcih naše narodne sreče pišemo na drugem mestu. Na uvodni strani pa smo zapisali tehtne besede moža, ki stoji osivel v prednjih vrstah naših mladino ljubov, da jih čitajo in uvažujejo vsi oni, ki ljubijo naš rod in njegov napredek.

Pomenki.

Sosedje.

Školjka in polž se lahko skrijeta v svoje hišice — človek se ne more. Navezan je v svojem življenju na sosede. Družabni čut ga vabi z vso silo iz domače hiše med ljudi, ki živijo okrog njega. Ni mogoče, da bi se človek ne brigal za sosesko, ko ga vendar vsak korak srečujejo znani obrazi osiveelih starčkov in stark, delovnih mož in žena, vitkih fantov in deklet ter živahnih otročarjev. Vsi ti so mu znani: dobro ve za njihove posebnosti, pozna njihove družinske razmere in celo njih tajnosti so mu jasne.

Na obisku.

Stopimo k sosedovim, boste videli, kako zanimivi in poučni bodo ti naši obiski! Ni ga odraslega človeka v soseski, o katerem ne bi mogel napisati celega življenjskega romana in vsi ti romani bi bili tako zelo različni med seboj, kot so različni obrazi sosedov, ki jih dobro poznamo. Marsikateri roman bi opisoval boje in zmage, padce in vstajenja ljudi, ki se nam na prvi

Časopis je prišel.

videz zdijo neznatni in enolični v svojem življenju. Pa saj imamo takih romanov dovolj. Ste čitali že Josipa Jurčiča? Zakaj vam ugaja? — Zato, ker se je pisatelj poglobil v skrito ljudsko življenje in izkopal iz njegovih nevidnih globin bisere ljudskih značajev, ki jih začudeni opazimo šele v romanu, dasi jih srečujemo in na lastne oči gledamo vsak dan.

Prijatelji, dvoje zahtevam, predno vas popeljem na obisk k sosedom; predvsem odprite oči in nikar dremotni ne hodite mimo sosedov! Pa še nekaj: Skušajmo jih opazovati s spoštovanjem! Dokler je človek otročji, ne pozna spoštovanja do ljudi, zlasti ne do revnih in onemoglih. Kolikokrat se zgodi, da napadejo vaški paglavci trudno starko in jo zmerjajo ter za-

smehujejo! So pač otroci, ki gledajo le na pol in ne vidijo onih zarezanih brazd v velem obličju, iz katerih se čita jasno zgodba o prestanem trpljenju in boju. René Bazin, duhoviti francoski pisatelj, je zapisal take stavke: »Najbolj spoštujem vele roke vaških stark. Niso bele in gladke; v nje je vrezalo delo svoje zareze in vbodi šivankini se poznajo v njih. Take roke imajo pravico do blagoslavljanja in odpuščanja.« Z odprtimi očmi in tihim spoštovanjem

Opazujmo!

Vsak najde v svoji soseski nešteto zgledov, slabih in dobrih: resne in lahkomišelné zaroke in poroke, srečne in nesrečne zakone, vzorne in brezupne družinske razmere, plemenitost in podlost, vesele in žalostne dogodke, padce in vstajenja, junaštvo in verolomnost — kratkomalo: celo vrsto življenjskih prizorov.

Treba je, da človek opazuje in premišluje. Površni ljudje seveda teh živih slik ne bodo videli.

V vsaki soseski je več ali manj zanemarjenih otrok, ki se cele dneve klatijo po vasi, stikajo za »skrivnostmi« in v slabem skušajo celo tekrovati z odraslimi. Kaj ti kličejo ti neboglenci? — Vsi brez izjeme vpijejo po dobri materi. Ti si izbiraš nevesto — kakšno si boš izbral? Hočeš biti tudi ti oče zanemarjenih otrok?

Dva soseda.

Med sosedi najdete fante, ki ne kažejo prav nobene možatosti, dan za dnem opazujete dekleta, ki žive lahkomišelnó kot kobilice po letu. Bodo li iz teh vilhravcev zrastle dobri možje in žene? Vsak količkaj resen človek se mora od groze strestí, ko misli na bodočnost ljudi, ki jim niti sedanjost ni resna.

Starčke in starke vidite v sosesčini, ki so garali celo življenje, pa niso niti ob svojem življenjskem zatonu našli mirnega kota, temveč so postali v nadlego onim, za katere so živeli. Ponesrečene ekzistence vam stopajo pred oči. Ljudi poznate, ki so drli v življenje misleč ga osvojiti, pa jih je

življenje podrlo na tla. Ker so previsoko letali, so nizko padli. Razočarani gledajo nazaj. Nekateri stiskajo pesti in kolnejo življenje, drugim se je pa duša umirila in večerna zarja jim obseva oči, upokojene po viharju življenjski vožnji. To so uganke, prijatelji, in kdor jih zna prav reševati, zna prav živeti.

Slike iz soseske.

V vsaki vasi so ljudje, ki imajo na sosede posebno privlačno silo. Težko si mislite sosesčino, kjer bi se ljudje ne zbirali v dolgih zimskih večerih v določenih hišah, bodisi za ognjiščem ali za pečjo. Svoje dni so sosedge posebno radi zahajali h kovaču, kjer so na dolgo in široko obdelavali domačo in zunanjo politiko. V soboto večer je stopila pa v osredje vaška brivnica. Možakarjem ni bilo toliko na tem, da si obrijejo par kocin, veliko bolj jih je vlekel v brivnico šaljivi brivec-samouk, ki je znal norce briti na široko in debelo. Tudi čevljar je bil nekdanj zelo spoštovana oseba v vasi. Ko je pismo-noša prinesel časopis, je mojster nataknil velika očala, vrgel kneftro v kot ter začel s poudarkom čitati novice. Zvečer so prišli poslušat tudi sosedge. Takrat je oče mojster čital z večjim poudarkom in vsaki novici pridejal svoje pripombe, kar je bilo posebno všeč možakarjem.

Dekleta so imele svoj »parlament« pri vaškem vodnjaku.

»Levico v škaf, desnico v pas,
pa hajd pod goro, pod večer
tja v breg, kjer si šepeče vir
sam svoje sanje v mrak in mir
in bisere blesteče
po valih luna vleče...»

(O. Župančič.)

Veseli Jaka.

Nikjer ni slišala vas toliko sme-ha, prepira in opravljanja, kot pri studencu, kjer so v zaupnih pogovori-rih žuborele dekliške duše. Šivilje so bile nekdanj najboljše družabnice in svetovalke v modnih in tajnih zadevah. Vesela pesem je preglašala dr-dranje stroja in razposajen smeh je spremljal šivanko.

Vsaka soseska je imela veselja-ka, ki je moral biti prismojen, četudi ne bi hotel. Poznali so ga dobro vsi in niso mu zamerili. Kaj še! Dobrodošel je bil povsod: pri ženitovanju in novi maši, na preji in pri »preša-nju«. Ni se branil sladke pogače in tudi vinska kapljica mu ni obtičala v grlu.

Sosedge so si radi tudi ponagajali. Prilik zato je bilo dovolj. Na »te-pežni dan« so pele šibe, na pepelnico sredo so ženitovanjskim »kandidat-kam« vlačili »ploh«, na sv. Tri kralje so koledovali in klicali srečo na vse »griče in dekličice«. Koline so romale od hiše do hiše in celo »botrine« so bile v stalni navadi, ki je ni smela opustiti nobena botra.

Temni oblaki.

V novejšem času so gostilne zamorile te vaške običaje in postale zbirališča, kjer ne govori več poezija, temveč vino in pest.

Je ni hujše nevilhte, kot je sovraštvo med sosedi. Za nezatno reč, ki je komaj imena vredna, se začno včasih prepirati. Mala iskrica užge plamen, ki upepeli srečo družin in odnese iz soseske najdražji zaklad: ljubi božji mir.

Pisatelj Finžgar, ki pozna naše ljudstvo v globinah njegovih kreposti in slabosti, je mostersko opisal ta pogubonosni prepir med sosedi v ljudski zgodbi »Veriga«. Prizori so pretresljivi in resnični. Marsikdo bo v njih gledal prizore iz domače vasi z vsemi strašnimi posledicami, ki jim sledijo. Da bi ti demonski, rušilci sloge in sreče med sosedi izginili iz naših sosesk, zato naj sledi kratek oris te najlepše in najpretresljivejše ljudske igre.

Pod gorami stoji kmečka vas. Dve bogati gruntarski družini živita v soseščini: družina Markova, v kateri gospodarji oče Marko in žena Mina. Otroka imata dva: starejšo Micko, nevesto sosedovega sina Janeza in mlajšega Jančeta, ljubljenca starčka deda Primoža, preroka in čuvarja sosedne ljubezni.

Zraven Markove hiše, stoji hiša soseda Mejača. Z ženo Lizo imata dva otroka: sina Janeza, zaročenca Markove Micke in otročjega Ceneta, ki se hodi igrat k Markovemu Jančetu. Bližnja soseda sta tudi preudarni kmet Tomažin in šuntar Drnolec, ki ima bajto na koncu vasi. Med sosedi vlada najlepša sloga. Otroka se igrata medseboj, Janez in Micka se ljubita in gospodarja se razumeta. Pa se pripeti nekega dne, da je gospodar Marko našel pri Mejačevem vozu oguljeno žlajdro, katero je pogrešal že deset let. Naročil je Mejačevemu Janezu, naj pokliče očeta, da se pomenita glede verige. Tu se začne prizor, ki je bil usodepoln za obe družini.

Mejač (vstopi golorok): Kaj bo dobrega?

Marko: Vidiš, tole verigo sem našel.

Mejač (se zasmeje): Če nimaš boljše novice, ta pač ni vredna Janezove pošte.

Marko: Le potrpi! Vidiš, to je tista veriga, ki sem jo pred desetimi leti izgubil, ko smo mlaj postavljali. Saj sem ti pravil o njej.

Mejač: Kje je vendar bila?

Marko: Pri tvojem vozu sem jo našel.

Mejač: (plane kvišku, prime verigo in jo ogleduje): Oho, prijatelj, ne boš! Veriga je naša. Ti se motiš.

Marko: France, potrpi, da ti razložim. Veriga je moja, kovač Koplorček mi jo je zvaril. Vidiš, tukaj se še pozna.

Mejač: Vse to je lahko res, ampak to ni res, da je to tista veriga. Veriga je naša od nekdanj. Dobro jo poznam.

Tomažin: Veriga je veriga. Naj je tvoja ali tega, ni vredna, da bi se besedovali radi nje.

Marko: Vredna ali nevredna. Ampak tako je med poštenimi ljudmi, če najdeš staro podkev mojega konja, mi jo boš nazaj dal, dasi ni vredna dveh grošev.

Mejač: Potemtakem jaz nisem pošten človek?

Marko: Kdo ti je rekel, da nisi pošten? Da si na celem zmišljuješ take reči, to je res preneumno! (Se obrne užaljen proč.)

Mejač: Vsi so za pričo, če sem si kaj izmislil. Zakaj si mi pokadil pod nos o poštenih ljudeh in stari podkvi? Mar sem tako nespameten, da ne vem, kakšne roge imajo te besede. To se pravi: Mejač, ti si verigo ukradel. Ho, Mejač pa tat! Imamo že toliko vsega, da ne bomo k tebi na posodo hodili, kaj šele kradli. Sram te bodi!

Marko: (se obrne): Prijatelj

Mejač: Išči prijateljev med poštenjaki, jaz nisem.

Tomažin: France, lepo te prosim, tega nihče ne trdi.

Mina (ki je mirno poslušala prepir, vstane izza mize in stopi k Mejaču): France v botrinji smo, nikar se ne prepirajmo! Sprijaznita se, Marko!

Marko: Ti molči! Če se ta prepira po sili, ne morem kaj, jaz se ne. Za pravico se poganjam in nič drugega!

Mina (vstane, sume verigo z nogo): Da bi te bila rja snedla! (Odide.)

Mejač: Ha-ha-ha! (Zbadljivo.) Rja! Seveda, meni naj vse rja sne. Še strela poklič! na hišo, na hlev, na živino, ko smo v botrinji. Ha-ha!

Primož (ki je pazno poslušal vstane, stopi pred Marka): Sin, vrni verigo! Od svojega priboljška ti popustim trikrat toliko, kot je vredna. Vrni jo, Marko! Živimo v božji ljubezni!

Tomažin (prime oba za roko): Sezita si v roko in Bog daj srečo! Vzemite verigo!

Mejač: Ne vzamem jo!

Marko (gre že proti njemu, se ustavi): Na, bôdi se z volom! (Izmakne Tomažinu roko.)

Mejač: Bôdi se z volom . . . Hvala lepa, prej sem bil tat, sedaj vol, in če nesem verigo, svojo verigo domov, potem mi poreče ropar!

Marko: To je že od sile! (Udari po mizi.) Ali si obseden?

Tomažin: Nehajta, sosed, lepo vaju prosim! Na ta način ne smeta. Nikdar ne kidajmo gnoja!

Marko: Ta ga kida.

Mejač: Le dajmo ga, da vidimo, kje je večji kup, da izkidamo vse vole in tatove! Le dajmo ga!

Primož: France, vzemi verigo in v božjem imenu naj bo, kakor sem rekel. Plačam jo, trikrat jo plačam.

Mejač: Nočem, pravica naj se izkaže!

Marko: Le naj se! Pa meni bo pokazala, ne tebi!

Mejač: Pokazala ti bo in dokazala, da si kradel ti meni, ne jaz tebi.

Marko (vzkipi): Kaj sem kradel?

Mejač: Pravda ti pove.

Marko (zagrabi verigo in jo dvigne): Na jo! Je ne maram!

Mejač: Izročil jo boš drugod, tu je nočem! (Togoten odide.)

Primož (se dvigne naglo, ves tresoč se kliče): France, France! (Vrata se zapro.) O Bog, greh se je začel in greh bo rodil greh, o-o-o!

Marko (vrže verigo pod klop): Molčite, začela se je pravica!

Prav je imel stari Primož: Greh je rodil greh! Sovraštvo je postalo čimdalje hujše. Prišlo je do sodne razprave. Vršil se je komisionalni ogled. Predno je komisija došla, je sklenil blagi starček Primož, da vrže verigo v krnico in konča sovraštvo. Ko je hotel izvršiti blagi načrt, se starčku spodrsne in pade z verigo v vodnjak. Potegnili so ga iz vode — mrtvega. Ob tej blagi žrtvi sosednega sovraštva so se šele duhovi streznili, spoznali so ničevost prepira in pogubnost sovraštva in si segli v roke za spravo.

Kaj mi mar soseska!

Mislimo si človeka, ki se je naselil v vas. Sklenil je, da bo samotaril in živel mirno sam zase. Pa ni šlo! Začel je nehote ugibati, kakšni ljudje žive krog njega. Sam ni vedel kedaj in kako je prišel v dotiko s sosedi. Začetkoma se je z njimi le hladno pogovarjal o vsakdanjosti, pozneje o resnih zadevah in kar naenkrat je nevede začel premišljati in presojeti tega in onega. Nekateri so mu ugajali, drugi so mu postali odurni. Premagovati

se je moral, da ni prišel z njimi v prepir. Tako je dan za dnem spoznaval sosedo in proti svoji volji se je uživel v njih razmere. Uvidel je, da je začela sosesčina vplivati nanj in on nanjo. Prihajali so ga vpraševati za svet, hodili so k njemu izposojevati si knjige, zaupali so mu celo svoje tajnosti, ker so spoznali v njem — dobrega soseda.

Kar naenkrat so ga izvolili v odbor; neumorno je delal: osnoval je otroški vrtec, zbiral mladino, učil jo petja in postal desna roka možem gospodarjem. Nevede in skoro nehoti je zrastel v sosesčino in delal zanjo. Vesel je bil, če so bili sosedje veseli in v njihovi nesreči je čutil svojo nesrečo. Prišli so ga prositi, naj prevzame varuštvo nad sirotami. Nič ni mrmral, niti na misel mu ni prišlo, da bi vprašal za odškodnino — vršil je svojo nalogo v zavesti, da se žrtvuje za svoje. Saj niso bili njegovi! — Prosim te, poglej spomladi njivo in cvetoče polje. Dobro veš, da nista tvoja. In vendar: zakaj se raduješ nad njihovo lepoto in zakaj ti je tesno pri srcu, če je ledena toča pobila krasno zrno in umorila dehteče cvetje? — Kako se ne bi veselil človek nad sosesko, ki uspeva gospodarsko, kulturno in moralno? Kaj ni ta prosep tudi njemu samemu v korist?

Prijatelji, opazujte svoje sosedo, zavedajte se, da ste vsi ena družina, iztsebite iz soseske plevel zavisti in sovraštva in zrastel bo v njih nov rod, ki se bo ljubil in spoštoval.

Dr. M. Brumat.

Nove steze.

Povem vam resnično zgodbo o starem in novem človeku.

V Tarzu, glavnem mestu Cicilije v Mali Aziji, se je rodil judovskim staršem bister dečko. Oče, ki je bil farizej, ga je namenil za učitelja. Zato ga je poslal v Jeruzalem k slavnemu učitelju Gamalielu, da si nabere temeljitega znanja svetega pisma in farizejskih postav.

Zelo nadarjeni in pridni Savel je kmalu prekosil vse tovariše v znanju, pa tudi v gorečnosti za Mojzesovo postavo in častitljiva farizejska izročila. Po šegah tedanjih farizejev je začel prav ostro živeti in vse judovske obrede do pičice natančno spolnjevati. Na to svoje farizejsko mišljenje in življenje je bil tako ponosen, da se je v prevzetni samozavesti imel za mnogo imenitnejšega od navadnih ljudi. Pravzato je tudi strastno sovražil vse, ki jim je bil farizejski duh tuj in zoprni. Kot vsi tedanji farizeji, je bil tudi on ves prežet od nacionalne strasti. Njegova najhujša bol je bila ta, da so vladali judovsko ljudstvo tuji vladarji. Toda tolažil se je z mislijo, da pride močni Mesija, ki bo strl okove njegovega ljudstva, ki bo v prah potepal vse njegove sovražnike in ustanovil veliko svetno mesijansko kraljestvo, v katerem bodo Judje raztegnili svojo neomejeno oblast čez vsa ljudstva in vse narode sveta.

Mesija pa je bil tedaj že pričel. Poslal je že tudi znanilce vesoljnega mesijanskega kraljestva po vsem svetu. In Savel je slišal njihovo propoved in gledal čudovita njihova dela — pa se niso ujemala z njegovimi nazori.

Tu narodna sebičnost in ozkosrčnost, tam vesoljnost; tu prevzetnost, tam ponižnost; tu izumetničenost v nauku in življenju, tam najskromnejša preprostost; tu ideali svetnega bogastva, sijaja in moči, tam ljubezen do uboštva in nevidnih duhovnih vrednot; skratka tu stari človek, prevaran in usužnjen od očeta vse laži — tam povsem novi človek, ki hodi v duhu in resnici. Savla je kar davilo, ko je gledal mlado tropo učencev križanega

Nazarenca, ki je tako preprost in nevsiljivo pred vso začudeno javnostjo teptala v prah največje ideale preimennitnega farizejstva. Brez ognja, meča in zlata so preprosti ribiči zmagali in čedalje bolj krhali sedeže mogočnih učencov in oblastnikov. In to naj bi bil kar tako prenesel gorečnik Savel? Ne, ni mogoče, ognjeviti Savel mora v boj zoper krščence. Toda v kak boj, ali v idejni, duhovni boj? — Kako naj vzdržijo farizejske ideje, ko treščijo skupaj z idejami, ki so vse mlade in porajajo toliko mladih značajev, kljubujočih še tako hudim nasiljem? Ne, novo gibanje se mora s sirovo silo zatreči, privrženec Kristusovih načel je treba z batinami in gorjačami ugonobiti, naj tudi veliki Gamaliel sam trdi, da so ta sredstva neizdatna, če prihajajo nove ideje zares od Boga.

V tem smislu je šel Savel urno na delo. Pozneje je sam priznal, da je bil najstrastnejši preganjavec mlade cerkve. Duhovitega junaka sv. Štefana je pomagal kamenjati. Hodil je z malopridnimi tovariši od mesteca do mesteca, iztikal kristjane, jih vlačil v shodnice, dajal pretepati do krvi in mislil je, da Bogu samemu služi s tako živalsko okrutnostjo.

Pa kaj če pomori in potlači novo gibanje v Jeruzalemu in njegovi bližini, ko se je novi nauk začel širiti že po vsem tedanjem rimskem cesarstvu? Zlasti nevarno se mu zdelo, da se je nova vera zanesla že tudi v veljavno trgovsko mesto, »rajsko« mesto Damask. Iz Jeruzalema do tam je 8 dni hoda. Toda daljava ga ne ovira, Savel je radikalen; kar mora biti, mora biti — skrajni čas je, da se zajezi to protimesijansko gibanje. Gre torej v divji jezi z vrednimi pomočniki proti Damasku, da krona svoje delo.

Prijatelji, ali ni to stari človek, človek nadutega nasilja in brezobzirne sebičnosti? Koliko dobrega bi naredil ta Savel, ako bi svojo veliko energijo postavil v službo boljših in zdravejših idej!

Nekdo je štel vse Savlove korake, nekdo, ki ima sleherno človeško srce v polni oblasti, nekdo, ki more volka preobraziti v jagnje in morilno orožje prekovati v obče koristno orodje tihega ratarja.

Že je zabliščal pred Savlom in njegovimi tovariši Damask, že so se vsi prav divje veselili trpljenja in žalosti, ki so jo nameravali navaliti na mlado cerkev, ko je začetnik luči in sleherne moči treščil Savla s konja, pretreljivo ga vprašujoč: »Savel! Savel! Čemu ne preganjaš?«

Čemu? Teško vprašanje... Da bi se vsak, ki ga žene ta ali ona nebrzdana strast, pogostoma vpraševal čemu. Savel je že Pavel, in iz globine zaprašene in od strasti prerastle duše se mu izvije veliko vprašanje, najvažnejše življensko vprašanje bodočega orjaka Pavla: »Gospod, kaj hočeš, da storim?«

Pavlu je otemnelo solnce, sijaja bajnega Damaska ni gledal, a v dušo mu je posijalo najlepše solnce, solnce velikega spoznanja iz Boga, ne iz mesa. Iz tega spoznanja naj bi vzrastel nov človek, ki naj bi kazal nova pota tudi mnogim drugim, ki jim ni dano, da bi velike resnice tako jasno gledali.

Ali se bo vrgel Pavel v enako nevezdržno strastjo v boj za nove ideje, kakor se je bil prej poganjal za farizejska izročila?

Ne, preokret v njegovi duševnosti je bil le prerenski in globok, žar božjega razsvetljenja premočan, da bi ga bila mogla še obladati drzna impulzivnost. Umaknil se je tri leta v puščavo, da ga božja luč in moč vsega prenove in utrdi za one velike dneve, o katerih je pozneje pisal Korinčanom: »Bil sem v pre mnogih nadlogah, večkrat v ječah, v ranah čez mero, mnogokrat v smrtnih nevarnostih. Od Judov sem jih dobil petkrat po eno manj ko štirideset. Trikrat sem bil s šibami tepen, enkrat kamenjan, trikrat se je ladja z menoj razbila; noč in dan sem prebil na globokem morju; velikokrat

na potih, v nevarnostih na rekah, v nevarnostih pred razbojniki, v nevarnostih pred rojaki, v nevarnostih pred reverniki, v nevarnostih v mestu, v nevarnostih v samoti, v nevarnostih na morju, v nevarnostih med lažnivimi brati; v trudu in stiski, v mnogem bolenju, v lakoti in žeji, v pogostih postih, v mrazu in napoti . . . « Moči si je nabiral zlasti za oni dan, ko bo moral darovati življenje za Njega, ki je bil prej daroval življenje zanj.

V puščavo, v samoto se moraš od časa do časa umakniti tudi ti, dragi prijatelj, če hočeš vedno hoditi po pravih stezah, zlasti pa še, če hočeš biti drugim vodnik k resnici. Tihe ure, ure samotnih razgovorov resnicoljubne duše z Bogom, so nujno potrebne zlasti vsem vam mladeničem na deželi,

„ Ploh “ vlačijo.

ki imate usodo naše krščanske mladinske organizacije v rokah. Od ljudi, ki ne ljubijo samote, ne moremo pričakovati prerojenja.

In Pavel se je vrnil iz puščave in začel zmagoslavno apostolsko delovanje po vsem tedanjem svetu. Zdi se mi kakor bojevnik, ki je odložil vse

verige predsodkov in sleherne omejenosti, ki je odložil zlasti vso sebičnost, da celo samega sebe in je postal le voljno orodje v rokah božjih, z eno samo željo, da bi bivala v njem zmagovita »moč Kristusova«.

Poglejmo nekoliko v Pavlova pisma in skušajmo iz njih na kratko razbrati glavne poteze njegovega mišljenja po spreobrnitvi. Postala je skrivnostno telo, čigar glava je Kristus in čigar duša je Kristusova ljubezen, ki se je popolnoma izčrpala za nas, za vse ljudi — za vesoljno človeško občestvo. Zato hoče tudi on vse narediti, se popolnoma žrtvovati za Križanega in vse njegove. Le v križu je ves njegov ponos, vsa njegova čast.

Vsi Kristusovi vsa njegova cerkev je apostolu Pavlu eno samo sveto, skrivnostno telo, čigar glava je Kristus in čigar duša je Kristusova ljubezen.

Cerkve Kristusove in Kristusa apostol ne more več ločiti. Zato se zanjo neizmerno žrtvuje, ne straši se nobenih naporov in nevarnosti. In ker hoče, da se ta cerkev širi in širi in objame prav vse, ker hoče da postane vse človeško občestvo čimprej občestvo Kristusovo, njegova cerkev, zato potuje po vsem svetu — po vsem rimskem cesarstvu, tja do Španije — in označuje veliko mesijansko moč, evangelij.

Za Pavla ni več razlike med Judom, Grkom in Rimljanom, med svobodnim in sužnjem, med bogatinom in beračem — vsi so bratje prvorojenca Očetovega, Kristusa. Vsem priporoča nesebično, dobrohotno, velikodušno ljubezen, ki nase pozablja in vse prenaša, vse odpušča in vse veruje in upa.

Pavla je skrb tudi časnega blagostanja mlade cerkve. Ko je v Jeruzalemu lakota, organizira prvo veliko dobrodelno akcijo. Iz Macedonije pripelje velike tovore žita bratom v Palestino.

Sam ne zahteva za ves trud in napore nobenega plačila, s svojimi lastnimi rokami, izdeloval je namreč šotore, služi sebi in svojim misijonskim sotrudnikom vsakdanji kruh.

Pred oblastniki je odločen in neustrašen, a tudi njih nikdar ne žali, temveč jih skuša pridobiti za Kristusa. Kralju Herodu Agripi in njegovemu spremstvu je pri nekem zaslišanju, vklenjen v verige, tako-le dejal: »Želim pri Bogu . . . , da bi ne le ti, ampak tudi vsi, ki slišijo, še danes taki bili, kakor sem jaz, razun teh vezi.«

Nikjer več sledov nebrzdanih strasti, nobenega sovraštva in zaničevanja in napuha, ampak le močna, požrtvovalno vdana ljubezen.

Pa kaj, mari je apostol zgubil svojo človeško naravo, svoje meso, da je tako ravnal? Poslušajte, kaj pravi sam: »In da bi se zavoljo velikih razdetij ne prevzel, mi je dano želo v meso, angel satanov, da me bije. Zato sem trikrat prosil Gospoda, da bi odstopil od mene; pa mi je rekel: »Dovolj ti je moja milost, zakaj moč se v slabosti izpopolnjuje.«

Prijatelj, danes se sliši povest o tem možu, kakor pravljica iz devete dežele. In ni pravljica, ampak resnica, tekom 19 stoletij je hodilo že mnogo, mnogo ljudi po njegovih stopinjah; mnogo mož in žena, ki so slekli starega človeka in oblekli večno novega, Kristusa.

Hočeš prerodenja, novega človeka, v zares novi, prenovljeni dobi? Pokazal sem ti ga.

M. Arko:

Nekaj misli o naših društvih.

II. Telovadni odsek.

Papež Pij X. je rad gledal mladino pri telovadbi. Povabil jo je celo na svoj velikanski vrt, da se je tam kosala, delala proste vaje in tekala za stavo. Priporočal je telovadbo vsem mladeniškim organizacijam. »Je že prav,« je rekel, »da se v mladeniških društvih goji veda, da se mladina napeljuje k lepemu vedenju, k točnemu spolnjevanju stanovskih in krščanskih dolžnosti. Tudi za telovadbo se mora kaj storiti. Mladina je živahna, ne vzdrži dolgo časa pri golem poslušanju, želi si tudi telesnega gibanja. In utrditi je treba telesne organe, da lažje prenašajo napore, katere jim bo nudilo poznejše življenje.«

Takrat so se poživili krščanski telovadci. Začetkom je bilo precej nasprotnikov. Za čevljarja in krojača, ki celi dan sedita naj bo telovadba, da ne zastanejo nekateri udi, a drugi delavci imajo zadosti gibanja pri svoji obrti. Kmečkim fantom pa se je kar odsvetovalo, posebno še, ker so bili proti njih očetje.

»Kaj boš hodil tja« — v telovadnico namreč — »se vpenjat in pretegat, nisi li dovolj truden od dela? Tam mi boš podplate strgal, ko biješ ob tla, kaj jih že tako dovolj ne zdeloš? Par mesecev trajajo, pa je treba čevljarja in usnje je drago. Po čemu ta novotarija? Za kmeta ni! Čez dan se giblji, pa boš na večer gledal, kje imaš ležišče, da se odpočiješ od navora!«

Res je, da je na kmetih težko telovadbo redno gojiti, osobito tam, kjer ni večjih vasi. In vendar je tudi za kmetiške mladeniče potrebna.

Pri telesnem delu res nekateri udje veliko trpe, a drugi bolj počivajo in zaostajajo, enakomerno se vse kite in udi ne vežbajo. To se le pri telovadbi godi. Tam se vse pravilno vadi, mehča in utrjuje.

Precej se mladeniča spozna po nastopu in obnašanju, je li telovadec ali ne. Je lahko olikan, veliko bere, več ve, kakor tovariši in vendar je v družbi nekako lesen, okoren, kakor da bi bil zvezan.

To spoznajo posebno naši fantje-telovadci pri vojakih. Berite, kaj v pisemih sporočajo. Oni blagrujejo tiste ure, pri katerih so se v društvu vadili nastopa in kretanja. Koliko lažje jim gre vojaško vežbanje. In kateri mladenič se bo odtegnil vojaški suknji?

Spominjam se svojega vojaškega življenja. Kako je bil kateri Janez neokreten, koliko težave mu je prizadejalo pravilno se zasukati. Marsikateri je še ponoči vzdihoval na slavnici, ker ga je še peklo ono zmerjanje, vpitje in pehanje na vežbališču. Oh, in to so slišali in videli ne samo tovariši, temveč tudi gledalci, civilisti!

Disciplina in pokorščina sta drugi uspeh telovadbe.

Pri vojakih treba ubogati precej, brez obotavljanja, brez ugovora, molče in tiho moraš takoj spolniti, kar ti višji ukaže in naj bo samo eno stopnjo višji od tebe.

In ta disciplina in pokorščina se začne že pri telovadbi. Na povelje: Pozor! vse utihne in posluša, kaj se bo zaukazalo in se brzo izvrši. Kar se tukaj prostovoljno vadi, zelo prav pride, ko bode treba neprostovoljno pri vojakih vršiti.

Izdelal sem latinske šole, imel sem maturo v žepu, pa sem moral kot enoletni prostovoljec k stotniji. Moj korporal je bil trgovski pomočnik — najvišja inteligenca med šarži — moj četovodja klobučarski pomočnik in

narednik — felđwebel — kočijaž. Res, da so z menoj bolj obzirno ravnali, ker so vedeli, da ob letu postanem poročnik, torej višji od njih, in se lahko maščujem za sedaj storjene mi krivice, a drugi tovariši so pa le trpeli. Niso bili vajeni one točnosti, kakor se je tu zahtevala. Doma je lahko ugovarjal, ali še povprašal, kako in zakaj naj se to dela. Obotavljal se je in nič kaj požuril izvršiti, kar je oče ukazal ali mati velela. Tu pa je treba takoj, brez ugovora ali odlašanja brzo storiti, kar se je ukazalo. Prehod iz domače hiše v vojašnico je bil prehud, oni, ki je telovadil kaj doma, je ta prehod nekako premostil in mu je lažje šlo, med tem ko je netelovadec na tihem klel, češ, kaj se vsaja in sitnari ta pokveka — šarž — pred našo vrsto.

Vaditeljski zbor Prosvetne zveze.

Ne samo prostak, tudi višji, tudi častnik mora biti pokoren, tudi komandanta veže disciplina.

17. pešpolk je imel vojaške vaje. Naša stotnija je zasedla gozdček, katerega je morala braniti od vseh strani; sovražnik tu skozi ne sme, tako je bilo povelje. — Oddelek huzarjev pridrvi in naš stotnik naglo ukaže stotniji, naj formira četerokotnik. — Karè ali Klumpen — to je prvi dve vrsti klečiti z nasafenimi bajoneti in čakati napada, druge vrste zadaj stoje in streljajo čez glave prvih vrst na nasprotnika. Ko to zapazijo huzarji, se naglo obrnejo in oddirjajo nazaj. Mislili smo, bog ve kako smo se izkazali, pa kar pridrvi naš major na konju in začne kričati na stotnika: »Kaj vendar mislite, da med drevmem ukazujete četerokotnik proti konjikom, saj v gozdu niso jezdec nevarni!« In opuckal je ubogega stotnika, da se nam je smilil. Ozmirjal ga je pred celo stotnijo, a možiček — imel je že 50 let — je pokorno stal in mirno poslušal besedne klofute in ko je odjahal major, mu je še salutiral, nekako zahvalil za ukor. Dobro je bilo, da večina vojakov ni

znala nemško, zato ni vsega razumela, vendar je vedela, da tudi njih stotnik mora biti višjim pokoren in občutila tudi sama pozneje, da nekaj ni bilo prav, niso sicer oni zakrivili, a trpeli so vseeno za to.

Na visoki vrh namreč strela udari, deblo se razkolje, veje odlete in najmanjša koreninica se strese, ko občuti udarec. Enako pri vojaštvu. Poveljnik dobi ukor, a on se znese nad šarži in ti vpijejo nad moštvom.

To pa boli Trpeti po nedolžnem, za kazen se vežbati čez uro na prostem, ko vendar ti nisi zakrivil, je hudo, posebno če še vidiš tovariše drugih stotnij počivati ali iti na sprehod, in civilni gledalci se povprašujejo, kaj so neki zakrivili ti, ki s telečnjakom na hrbtu v pozni uri še letajo sem in tja.

Disciplina je huda stvar. Blagor mu, kdor se je zgodaj privadi. Telo vadba pa že pričenja ž njo.

Spominjam se neke dogodbe. Kaplanovala sva s tovarišem na veliki župniji in se včasih pogovarjala o najinih vojaških letih. G. tovariš je sedaj slovenski misjonar, marsikateri bravec bi ga spoznal, ko bi njegovo ime povedal. Pa do imena nam ni, le golo dejstvo naj povem.

G. tovariš pripoveduje: »Na božič — t. j. na sveti dan — sem moral opoludne nastopiti k oddelku za razna opravila. Bil sem v vrsti predzadnji, za menoj še vojak, doma iz grajščine. Korporal odloči: ta dva sem, druga dva tja — in zadnja dva stranišče posnažit. Greva torej po škaf in metlo, primeva škaf vsak za eno uho, v drugi neseva visoko metlo in haidi na dvorišče k vodnjaku. Napolniva do vrha z vodo in korakava s primerno slovesnostjo na odkazani nama kraj.

Že sva bila na koncu svojega dela, tedaj se pa tovariš ni mogel več premagati. Obstal je, z obema rokama si pokril obraz, se naslonil na metlo in na glas vzdihnil: »Oh, kaj bi rekla moja mama, grajščakinja, ko bi videla svojega prvorojenca, prihodnjega gospodarja obširnega posestva in krasnega gradu na tak svet dan pri takem delu! Sedajle so vsi v gradu pri kosilu, najstarejši sin pa na takem mestu, ako je ne bi kap zadela, gotovo bi strahu in sramote omedlela.«

»Kaj boš tarnal in se miloval, ko nič ne pomaga? Raje še parkrat krepko z metlo potegniva in zadnjo vodo polijva in sva opravila.« Res sva se kmalu vrnila in javila g. šaržu, da sva dano nalogo natančno zvršila.

Dragi bravec! Zakaj sem vse to navedel? Da spoznaš, kako je življenje v resnici, kako pa v domišljiji. Ljudje blagrujejo tega in onega, menijo, da se sploh vsakemu boljše godi, kakor njemu samemu. A ker sodijo le po zunanem, ne vidijo pa v srce človeku, se zelo motijo. Življenje je boj in za boj se je treba pripraviti. Ni najbolj bogat oni, ki največ premore, temveč oni, ki najmanj potrebuje. Tako tudi oni ni najbolj srečen, ki ima vse ugodnosti, temveč oni, ki zna prenašati trpljenje, ki se zna premagovati, zatajevati in samega sebe imeti v oblasti.

K temu pa pripomore telovadba.

Večerna šola.

Pri Osredkarju so se zbrali fantje. Na počitnice je prihajal vsako leto stric Tone, ki je bil profesor tam nekje na Nemškem in je znal prav po domače povedati marsikako učeno. Fantje so ga radi poslušali, ker je svoja pripovedovanja zabelil vedno s kakšno umestno šalo.

Tisti večer jim je prav po domače pripovedoval, kaj je to socialna politika. Takole jo je zastavil:

»Vi veste, fantje, da je država podobna velikanski družini. V družini so otroci: eni večji, drugi manjši, eden hodi že s cigaro v ustih in »rinko« na prstu, drugi vleče še svojo otroško »trabuko« in prodaja svečke pod nosom. Starejša dekle ima že špičaste čevlje in podloženo frizuro, mlajša pa skače še v Adamovih čevljičkih in se parfumira z vsakdanjo brezplačno parfumerijo. Skratka povedano: Več otrok je v družini in med seboj so si različni.

Dobro! Kaj pravite, kakšno dolžnost imajo starši do teh otrok? — Ni težko uganiti: skrbeti morajo, da se vsem enako dobro godi, da imajo vsi po zimi suknje in čevlje in vsak dan potrebni kruh, čeprav je turšičen. Za vse so torej dolžni starši enako skrbeti, zlasti pa še za mlajše in slabotnejše, ki si sami še ne morejo ničesar pomagati in imajo svojo »moč« edino v »trobenti«, ne pa v rokah.

Navadno je tako, da se ti otroci gledajo pisano med seboj. Starejši brat, ki škili že čez plot, brčne mlajšega smrkavca od mize, hoče, da mu v nedeljo snaži čevlje, pošilja ga po cigarete i. t. d. Starejša sestra, ki ima že obstreljeno srce, gleda po strani mlajšo, zahteva, da ji nosi pisma na pošto in jo oklofuta, če hoče iti v nedeljo popoldne z njo na sprehod k studencu, »kjer jo njen ljubi Jaka s težkim srcem čaka«.

Večkrat se pa zgodi, da se »ta mlajši« združijo v skupno fronto proti odraslim in takrat je vik in krik, da je joj! — Skratka povedano: V vsaki družini, pa najsibo še tako dobra, se opaža neka napetost med člani in ta napetost postaja tem hujša, čimbolj kradejo drug drugemu pravice in čimmanj se zmenijo starši zanje. Posledica so: prepir, klofute, jok, alkohol, dolg in romanje z doma. Te razmere so pogubelj družine.

Podobne razmere kot v družini vladajo v državi. Država sestaja tudi iz več otrok, t. j. stanov. Eni so bogatejši, z zlatom oblagodarjeni. Vozijo se v avtomobilih, jedo po francoskih jedilnih listih, spijo do 11h dopoldne, krokajo do ranega jutra in se oblačijo v obleke, kakršnih še kakaduj v vsej svoji kričavosti nima.

Poleg teh pa žive v državi proletarci, delavci, zaprašeni od dima, umazani od premoga, z žuljevimi rokami in mrkimi pogledi. Stanujejo v brlogih in dan za dnem poslušajo žalostne koncerte lačnih otrok. Čez dan stojijo kot mašina pri mašini in čakajo, da jim zvečer žena postreže z navadnim jedilnim listom, ki se glasi: Nimamo! Zmanjkalo je denarja!

V sredi med obema prepadoma pa stojijo srednji sloji, ki sicer za silo shajajo, še celo sinove študirajo, vendar se vsled hudih davkov in nesreč vedno bolj nagibljejo k proletarcem in se od teh razlikujejo le v toliko, da imajo vsaj kredit, proletarci pa še tega ne.

Med temi otroci - stanovi se vrši boj. Enkrat štrajkajo delavci, drugič prirede protestni shod kmetije, tretjič vložijo nujno vprašanje na ministra bogataši: povsod v parlamentu, delavnici, fabriki in na polju najdeš nezadovoljnost, po vseh časnikih čitaš o krivicah in po vseh shodih slišiš zabavljanje drugega čez drugega.

In država? Ona je mati, a velikokrat gleda s prekrizanimi rokami, kako se ti otroci med seboj tepejo, koljejo in izrabljajo. Enkrat se vpreže država v avto bogatašev in ji ni mar, če z njim povozi proletarce in odrine srednje sloje. Najbolj žalostno postane stanje v državi, ki ne zna uravnati in umiriti tega slojnega boja.

Kaj mislite, kakšno dolžnost ima država?

Ona mora predvsem skrbeti za red in čuvati koristi vseh stanov. Posebno bi morala pomagati onim, ki so najbolj slabotni in zatirani, ter v resnici najbolj pomoči potrebni. Njena dolžnost je preprečiti nasilje enega

sloja nad drugim in poslušati upravičene želje vseh, zlasti manjših. Napačno bi ravnala ona država, ki bi skrbela le za one stanovce, ki se ji dobričkajo in klanjajo ter imajo kaj pod palcem. V prvi vrsti mora gledati na roke polne žuljev in skrbeti za želodce, polne pajčevine.

Obratno pa morajo, tudi stanovci vedeti, da ni država samo molzna krava, da ni samo mati za enega, ampak za vse. Država ne sme biti panj čebel, kjer bi lahko gospodarili troji. Osnovno načelo države mora biti: Pravičnost na vse strani! Kjer tega ni, ni reda, kjer ni reda ni poštenja, kjer ni poštenja je zatiranje, kjer je zatiranje je blizu revolucija.

Tako je končal stric Tone. Fante so se zahvalili in domov grede pre-mišljevali vsak svoje misli. Vsi so se ujemali z besedami strica Toneta: gruntarski sinovi in hlapci.

Drugi večer so spet obljubili, da pridejo poslušat strica Toneta.

Mrvice.

(Iz društvenega življenja.)

Čemu društva? Povej mi: Kaj premore ena sama kapljica v moriu, kaj en kamenček v gori, kaj ena nitka v obleki? Porčeš: nič! Pa združi sto kapljic, sto kamenčkov, sto nitk — to pa ne pomeni več »nič«. Nili tako z poedincem in društvom?

— Odgovori mi: Ali ni vse drugače, če poje v cerkvi sam organist, kot pa če zadoni mogočen pevski zbor iz 50 moških grl? Kdaj bo mati bolj pozorna, takrat, če joka en sam otrok, ali takrat, če zaženejo »muziko« trije obenem? Kdaj se bo dekli bolj mudilo v hlev takrat, če poje »solospjev« en sam pujssek, ali če »zažene krulbo« cel prašičji zbor?

Ni težek odgovor! Isto je pri človeku v njegovem socialnem in kulturnem delu. Če vsi skupaj zakričimo kot en mož, mora ta glas slišati tudi oni, ki je »daleko in visoko«.

Te zglede povej kulturnim Robinzonom, ki samotarijo in zabavljajo čez vsako društvo.

Pozor pred roparicami! Učenjak Maeterlinck je učil, da se celo čebele prevržejo iz delavk v roparice, če so okusile med tujih panjev. Tudi v društvu je več članov in članic, ki jim diši »med« tujih panjev: plesišča, maške-rade i. t. d. Če taki člani in članice okusijo ta »med«, postanejo razdiralci društev in kradejo iz društva še druge delavne člane ter jih z vlečejo za seboj. Zato, pozor pred njimi!

Ženski krik. Pred Rim so prodrli v srednjem veku Kelti. Možaki so obupali. Tedaj se pa dvignejo ženske, pripeljejo gosi in z njimi kriče ter gajajo tako, da so odgnale Kelté, ki so bili po svoji naravi leni in plašljivi, od Kapitola. — Tudi v društvu je potrebno, da dobe besedo ženske in zakričijo nad moškimi, ko se jih polašča obup, lenoba in plašljivost.

Agitacija. Na Nemškem je živel sloviti ustanovitelj »Rokodelskih društev« Adolf Kolping. Ni mogel zlepa pripraviti fantov zato, da bi agitirali za društvo. Nekega dne, ko so se pri mizi smejali, naenkrat udari z roko in zaupije: Fantje, mi spimo pri skledi, drugi pa jedo! Pokoncu in žlice v roke! Jest je dosti, samo zajeti je treba!« — Prav je povedal mož! Kaj ti pomaga še tako lepa ideja naših prosvetnih društev, če pa stotine fantov zanjo ne vedo! Ne pustimo, da bi drugi segali v našo skledo! Pokoncu, na agitacijo!

Dekliška greda

Karla Kocijančič:

Zadovoljnost.

Vedno bolj se opaža pri ljudeh nezadovoljnost, ki je podluga nesrečnega življenja. Srečen, kdor zna premagati nepremišljene vzlete duha in domišljije! Koliko gorja si prihrani s tem. Nihče skoro ni zadovoljen s svojim stanom in z razmerami, v katerih živi. In odkod ta pojav? Ljudje so izgubili pojm prave zadovoljnosti.

V čem torej obstoja? Mnogi trdijo, da je zadovoljnost denarno bogastvo, čast, toda zelo se motijo. Srečno in veselo življenje naj nosi vsak v svoji duši; ta notranja blaženost naj ga krepi in mu daje pogum ob vseh razmerah. Zavest o taki sreči naj ga povzdiguje visoko nad svetno imetje in poželenje. Slavni možje in dobrotniki ljudstva so se rodili največkrat v siromašnih kočah in so umrli, čeprav brez imetja, v popolnem zadovoljstvu. In zakaj so bili slavni? Ker so bile le njih misli vzvišene, a jim ni bilo za pozemeljsko srečo in bogastvo. Le ti, lahko rečemo, so se nahajali na pravi poti zadovoljstva. Pot do zadovoljstva je odprta vsakemu, toda znati se mora zadovoljiti z razmerami, v katerih živi. Naj se ne šteje nesrečen, če nima v življenju vseh tistih ugodnosti, po katerih toliko hrepeni njegovo srce; čeprav njegova življenjska steza ni posuta z dišečim cvetjem. Kadar je žalosten, potrj, ker se pred njegovimi pohlepni očmi dvigajo mogočni gradovi in brezkončne želje tavajo po širnem svetu, hrepeneč po vzvišenem, zmisli naj se na brezštevila sestradanih ubožcev, pohablencev, slepcev, ki so v resnici pomilovanja vredni, a vendar zadovoljni s svojo usodo.

Predstavljajmo si hromega človeka, ki ga je usoda že pred petimi leti vrgla na postelj. Pet dolgih let revež leži, ne da bi se premaknil. Toda prepričana sem, da prihaja iz njegovih ust dosti manj pritožb in vzdihov, kakor iz marsikaterih drugih, katerim je Bog dal zdrave ude, da si lahko s pridnimi rokami prislužijo vsakdanji kruh. Zadovoljimo se z malim, ker le iz tega vzraste veliko. Od tod prislovica: »Kdor malega ne ceni, tudi velikega vreden ni«.

Toda, tudi pri najbolj bogatih družinah, katere žive v velikem izobilju in razkošju, opazamo nezadovoljnost. Zakaj? Ker ne poznajo prave poti,

ki vodijo do nje. Iščejo si jo, kjer je ni. To nam dokazuje, da ni nobena materialna dobrina, najmanj pa bogastvo, potrebno k zadovoljnosti.

Zadovoljnost je ponavadi doma v preprosti družini, kjer prevladuje medsebojna ljubezen in spoštovanje do starejših. V tem malem domačem krogu prav gotovo kraljuje mir in zadovoljnost.

Oguljen kot ob topli peči,
pri mizi žlico — to bi rad.
Ko to dosežem, bom svoboden
in v svoji revščini bogat.

(Jelenič.)

Iz tega uvidevamo, da ubogi mož ne hrepeni po neizmernih visokostih. Zadovoljen bi bil s tesnim prostorom pri zapečku in s skromnim kosilcem. Več si ne želi!

Posnemajmo ga tudi mi v tem slučaju! Po uživanju nikar ne hrepenimo, v njem ni zadovoljnosti.

Stremimo raje po dušnem bogastvu, po vzvišeni izobrazbi duha, ker vsa naša dela ostanejo, ko tudi nas več ne bo.

Resno delo, trezno življenje in verno srce so ključ do srčne zadovoljnosti, ki dela človeka veselega, mu lajša življenja težkoče in pomaga k sreči.

Cilka Seljak.

Vprašanje ...

Zvezaice, sestrice z obleko gladko:
Dajte, povejte mi: Ali ste videle,
ali ste srečale mamico sladko!

Ptički letavčki s perutko krilato
dajte povejte mi: Ali ste videli,
ali ste srečali mamico zlato?

Megllice potnice z žalostno hojo,
dajte povejte mi, ali ste videle,
ali ste srečale mamico mojo?

»Nismo jo videle,« rekle so zvezdice.
»Nismo jo srečale,« rekle so ptičice.
»Nič nam ni znano,« so rekle megljice.

Samo to vemo, samo to znamo,
da je nikoli nazaj več ne bo!
Šla je v nebo! Tja romaj za mamo!

Iz dekliških krožkov.

Novi dekliški krožki so bili ustanovljeni: v Koritnici, Trnovem in v Št. Vidu nad Vipavo.

Gorica. Po dolgem odmoru smo zopet začele s telovadbo. Izvolile smo si novo načelnico A. Simčič. Redno vsak teden prirejamo dekliške večere. Načrtov imamo veliko in tudi volje ne manjka. S pomočjo »Mladike«, pri kateri vneto sodelujemo, upamo doseči lep uspeh. Bog daj, da bi ne izostal!

Miren. Naši dekliški krožek je marljiv. Tedensko se zbiramo k dekliškim večerom in telovadbi. Pripravljamo večjo telovadno akademijo. Zadnje čase smo poskusile tudi s športom, pa nam vreme nagaja. Naraščaju je posvetil krožek še posebno pozornost. Priredil je mično igrico.

Vrhpolje. Telovadna vaditeljica je obiskala dekliški krožek v Št. Vidu nad Vipavo in obišče v kratkem dekliški krožek v Šturijah. Oba krožka dobro delujeta, zanimanje za dekliške večere in telovadbo je izredno, manjka nam le izvežbanih vaditeljic. Težko čakamo telovadnega tečaja!

Avče. Tudi pri nas smo ustanovile meseca novembra dekliški krožek. V odbor smo izvolile: Marijo Gašperšič za načelnico, Ido Makarovič za tajnico in Prinčič Justino za odbornico. Naraščaj vodi Šuligoj Justa. Vsako nedeljo imamo redne dekliške večere. Priredile smo lepo knjižnico, za Veliko noč pa nastopimo tudi z javno prireditvijo. Življenja je polno v našem krožku, zato pa lepo uspeva. Sestram pošiljamo iskren pozdrav!

Kanal. Res lep božični večer je priredila »Marijina družba« v Kanalu z izbranim programom, ki je vezal posamezne točke v lepo celotno sliko prave slovenske božičnice, ki se praznuje po širni naši domovini. Nastopili so naši malčki kot pastirji v prvi

sliki. Vsak pastir je po narodni pesmi proslavljajal lepoto božičnega večera s pristno vaško šaljivostjo. Ko so koncem slike zapeli »Pastirčki vi, al' ste kaj slišali«, smo z vso živostjo doživeli oni blagi in srečni trenotek, ko so se pastirčki približali hlevcu v Betlehemu. — Druga slika »Zimska idila« je po svoji pestrosti silno lepo učinkovala na občinstvo. Kar naenkrat se iz starke zime prerodi v vilo-snežinko, okoli katere zarajajo njeni otroci. Prav lepo zamišljena slika do podrobnosti. Glej poročilo v »Našem čolniču« o »Majki zimi in njenih otrocih«. — Slika sv. treh kraljev ni samo po svojem pestrem in bogatem kostumiranju, temveč po dobro zamišljenem prizoru učinkovala. Sv. trije kralji gredo v Betlehem, je bila prva slika. V drugi sliki se oglasijo pri kralju Herodu, okoli katerega je zbrana cela njegova družba in ves dvor z vojaki. — Rojstvo božičnega Deteta je v sednih slikah zaključilo spored božičnega večera. Vse slike so bile izborno podane, le petje je bilo tu pa tam prešibko.

Prepričani smo, da nam g. pisatelj ne bo odtegnil svoje spise o takih le prireditvah, ki so zlasti priporočljive in nadvse primerne po svoji dramatičnosti za društvene večere.

Šturije. »Iz malega raste veliko«, tako pravi pregovor. Tudi naš krožek je tekom dvamesečnega obstoja narastel. Imamo svoj dekliški pevski zbor in tudi s telovadbo smo začele. Težko že čakamo telovadnega tečaja, kjer se bomo lahko naučile telovadbe. Izrekamo tem potom najlepšo zakvalo zveznima vaditeljicama Zali Vukovi in Milki Gregorčičevi za njun obisk in pouk. Tudi zvezna načelnica ga. Ferjančičeva nas je obiskala in nam dala mnogo lepih nasvetov. Hvala ji lepa! Z dekliškimi večeri smo začele s februarjem.

Dijaški vestnik.

Okrožnim predsednikom.

Vsak okrožni predsednik dobi koncem marca nekaj nabiralnih pol. Pre-skrbeti mora, da se bodo o velikonočnih počitnicah v okrožju po vseh vaseh pri znancih pobirali darovi za bodoči dijaški socialni tečaj. Za več vasi skupaj naj predsednik določi enega ali dva dijaka in jima da navodila, ki jih bo dobil pismeno od odbora. Vsak član je pa dolžan, da zadovoljno sprejme to nalogo in se ravna po navodilih predsednikovih. Obenem prosimo vse okrožne predsednike, naj nam javijo imena zavodov, ki bi lahko prispevali z darovi (iraničnice, posojilnice, zadruga, podjetja). Centralni odbor D. Z. se bo sam s prošnjo obrnil do teh zavodov. Tovariši, čim več darov dobimo, tem cenejši, tem veličastnejši bo naš letošnji dijaški tečaj.

Iz Tolmina. Dijaški pokret gre svojo pot. Ne vemo, če je ta pot prava. Pustni plesi niso ravno najboljše sredstvo za vzgojo značaja, ki je dandanes vsakemu izobražencu neobhodno potreben. Veliko je dijakov in dijakinj, ki to čutijo, a ga ni niko-

gar, da bi jim to brezglavo početje na glas očital. Zakaj ta vrtoglavost? Tovariši, zlasti starejši, dajte zgled mlajšim! Pustne norosti pustimo drugim, nas čaka resnejše delo!

Iz Ljubljane. V dijaškem koticu »Čolniča« berem poročila iz raznih dijaških okrožij, le iz Ljubljane ne najdem nobenega, dasi študira tukaj mnogo primorskih dijakov. To je slabo znamenje. Naši dijaki iz Primorja se premalo zavedajo svoje važnosti v sedanjem času. Organizirani so v raznih društvih, katera jim pa ne nudijo onega, kar v današnjih dneh potrebujejo. Udruženi so primorski dijaki v dijaškem društvu »Zori«, ki je po pravilih nadstrankarsko. To je pa le po pravilih. V društvu veje popolno svobodomi-selni duh. Držijo se gesla: »Moramo plesati, kakor nam gospodarji godejo.«

Tovariši, strnimo se v društvo, ki ne bo gojilo samo športa, ampak nas bo vzgojilo, da bomo postali zvesti sinovi naš verne matere. Zato se mi zdi zelo primerno, da se tudi pri nas kaj kmalu ustanovi podružnica primorske Dijaške zveze.

Petje.

Nabiratelji severnih-slovanskih narodnih pesmi.

(Vinko Vodopivec.)

Prvo znanstveno urejeno zbirko narodnih pesmi so dobili lužički Srbi. Kot dvainsedemdesetletni starček je izdal I. E. Smoler »Pjesniček hornih i del'nych Lužičkih Serbow« leta 1841. I. del in po dveh letih je izdal še II. del. Lužički Srbi so najmanjši in najbolj zaslužnjeni slovanski narod, štejejo komaj 150.000 duš. I. E. Smoler je bil sin priprostega vaškega učitelja. Časovno so bile sicer že prej izdane zbirke čeških in ruskih narodnih pesmi: Rittersbergova zbirka čeških narodnih pesmi leta 1825., zbirka ruskih narodnih pesmi od Čeha Jana Prače leta 1790., ruska zbirka Kirša Danilova leta 1776., toda prva znanstveno urejena zbirka je le gori imenovana Smolerova. Kmalu potem so izšle znanstveno urejene zbirke poljskih, moravskih in čeških narodnih pesmi. Leta 1857. je izdal Oskar Kolberg prvi del svojih »Piesien ludu polskiego« (466 števil). Istega leta je izdal František Sušil svojo klasično, neprecenljivo zbirko moravskih pesmi (okoli 1300 števil). Leta 1862. je izdal K. I. Erben 811 čeških narodnih pesmi. Takrat započeto

čelo se sedaj lepo nadaljuje. V lužički Srbiji delujeta na tem polju dr. A. Muka in Ad. Černy. Leta 1882.-1889. je izdal František Bartoš v štirih zvezkih do 1500 moravskih narodnih pesmi, Č. Holar leta 1908. okrog 1800 čeških narodnih pesmi. Med Slovaki se je pojavila zbirka »Slovenské Spevy«, ki je objavila že okrog 1200 slovaških pesmi. Poljski učenjak Oskar Kolberg neumorno nadaljuje svoje delo. Objavil je dosedaj v 30 zvezkih do 10.000 pesmi in končno bo zbirka obsegala do 20.000 poljskih narodnih pesmi. O ruskih nabirateljih bom posebej poročal.

Preludiji in kadence za orgle.

Zložil Stanko Premrl. Stanejo 16 lir. Prodaja jih Kat. knjigarna v Gorici.

Ta nova zbirka obsega 75 preludijev. Je skrbno litografirana in sprednjo stran krasi slika orglarja. Preludiji so razvrščeni po tonovih načinih. Skoro vsi so za instrument precej lahko pisani. Po vrednosti in lepoti bi se dali razvrstiti v tri kategorije:

a) v preludije navadne vrste, ki so bolj šolske nature; precej strog slog,

priprosta sredstva; sem spadajo tudi harmonične vaje iz Knorrove knjige, ki jih je pisatelj uvrstil med preludije;

b) v preludije, iz katerih žari vse božje solnce, napisani v trenutku razpoloženja in ki vzbujajo tako razpoloženje v nas. Takih je približno tretjina. K njim bi spadale tudi v zbirko uvrščene predigre k Mozartovemu Requiem-u;

c) tretja kategorija pa rabi moderno harmonijo in prehaja po vrednosti iz prve kategorije v drugo.

Absolutno narodnega nima zbirka ničesar na sebi in na cerkvene pesmi se silno malo naslanja.

Vsekakor pa najde vsak organist dovolj gradiva za svoj okus in zaradi tega je zbirka vredna vsega priporočila.

Ivo Grbec — Trst.

Koncert Glasbene Matice v Mariboru.

Meseca januarja so proizveli orjaško Dvorakovo skladbo »Mrtvaški ženin«; uspeh je bil krasen. Sodelovalo je 150 pevcev in godbenikov, katere je vodil Topič, bivši tržaški dirigent. Pri koncertu je sodeloval frančiškan pater Kolb, skladatelj in pevski solist, čigar dobro izšolani glas je mogočno donel iz skupine pevcev.

Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubliani

je febr. priredil svoj prvi koncert v letošnji seziji. Pevovodja, naš rojak Srečko Kurnar si je poleg krasnih Sukovih pesmi zbral nove Adamičeve skladbe za svoj spored: Mokranjčev X Rukovet; baške narodne pesmi, nabrane od našega Kokošarja, a na lep, umetniški način predelane od Emila Adamiča; belokranjske svatovske pemi, v katerih je basovski solo pel operni pevec Zupan, nam Goričanom znan od gostovanja po zadnjem božiču. Belokranjske svatovske pesmi je prvič proizvajal zbor primorskih učiteljev in sicer v Gorici o božiču 1924. Poslednji zbor v tej pe-

smi zaostaja za ljubljanskim, vendar je zbor X. Rukovet zapel bolj lepo zlito nego ga je zapel pevski zbor Glasbene Matice v Ljubliani. Ni čudno, saj se je bil zbor Učiteljske zveze s to pesmijo temeljito pripravil za svojo turnejo po Italiji.

Proslava Puccini-jevega spomina v Trgovskem domu v Gorici.

O priliki smrti prirejajo Italijani po vseh mestih slavnosti v spomin smrti velikega skladatelja italijanske opere.

Dne 10. februarja t. l. se je Trgovskem domu priredil Puccinijev večer. Peli so solisti neke goriške pevske šole in z njimi je sodeloval zbor slovenskega Pevskega in glasbenega društva v Gorici. Ker je bila na programu samo Puccinijeva glasba, so peli vse samo italijanski. V dvorani je občinstvo burno odobravalo; navzoči italijanski častniki kar niso nehali ploskati in Matični zbor je moral ponoviti.

Tudi nam je istočasno umrl operni skladatelj Parma in kako lepo bi bilo, da bi naši glasbeni zavodi hoteli prirediti Parmove večere.

A. S.

O naših glasbenih revijah.

Imamo jih malo, malo in želeli bi si še mnogo v tem oziru. Najstarejša sodobna revija je »Cerkv. Glasben.k«, ki je stopil letos v 48. leto svojega obstoja. Prvi urednik mu je bil nestor slovenske glasbe Anton Foerster. Koliko dobrega za razvoj in napredek slovenske cerkvene pesmi imamo od tega lista, ve le, kdor pozna zgodovino slovenske glasbe in vse letnike revije same. — In močno se je čuditi, da je pri naš. še mnogo cerkvenih zborov, ki niso naročeni na ta list.

Drugi list — zbornik za vokalno in instrumentalno glasbo so bili »Novi akordi«, ki so izhajali od l. 1900. do 1916. Ves ta čas jim je bil urednik dr. Gojmir Krek. V okrilju »Novih akordov« so se vzgajali naši najboljši sodobni skladatelji, ki so bili za dobe

te revije v razvoju. V posameznih letnikih »Novih akordov« zasledujemo z lahkoto napredek skladateljev samih in razvoj slovenske glasbe sploh. Bila je to prvovrstna revija, urejevana po možu globoke glasbene in splošne naobrazbe. »Novi akordi« so morali 1916. prenehati zaradi nepremagljivih ovir. Dasi je že nekaj let, odkar je minulo vojna, vendar do danes še ni bilo mogoče pričeti z zopetnim izdajanjem tega prepotrebne-ga lista.

»Pevce« — glasilo Pevske zveze — skuša nadomestovati »Nove akorde«, v kolikor se to da. Pomisliti mo-

ramo namreč, da služi »Pevce« v prvi vrsti pevski organizaciji sami in spričo tega se je kar čuditi glasbenim prilogam tega lista, ki so izvrstne, zlasti če upoštevamo, da služi »Pevce« kakor mestnim, tako tudi podeželskim pevskim zborom.

Priloge se dobe tudi v obliki »Pevčeve pesmarice« in lahko se kesa, kdor si ne omisli letnikov teh lepih zbirk. Kakor naj ne bo cerkvenega zbora brez »Cerky. Glasbenika«, tako ne sme ostati noben društveni zbor brez »Pevca«. O drugih jugoslovanskih glasbenih časopisih bomo poročali v prihodnjih številki.

Drobiž.

Premijera F. S. Vilharjeve opere v Ljubljani. Pred božičem je ljublj. opera prvokrat proizvajala opero »Lopudsko sirotico«, Vilharjevo najboljšo delo. Franjo Ser. Vilhar je istočasno praznoval 70-letnico svojega rojstva.

Razpisana je služba organista na Proseku in Kontovelu pri Trstu. Organist bode imel dva izvrstna cerkvena pevska zbora.

Beethovnova »Missa solemnis« v Pragi. Zadnji teden februarja so povabili Čehi italijanskega artističnega ravnatelja Avgusteja v Rimu, da se proizvede navedena skladba pod njegovim vodstvom. Češki listi so navdušeni za način Molinarijeve interpretacije. Molinari gostuje že petkrat v mestu Pragi.

Mednarodni glasbeni dom se je ustanovil v Rimu, (Casa Internazionale della Musica). Tu se bodo vršili koncerti mednarodnih, zlasti modernih glasbenikov. Ravnatelj je Valantino De Angelis.

Umrl je ruski skladatelj Sergij Liapnov, ki zapušča mnogo skladb z narodnim blagom.

Naš rojak Josip Rijavec v ljubljanski operi. Ljubljanski dnevniki se o priliki gostovanja v Ljubljani močno divi njegovemu le-

pcemu glasu, ki da je pridobil v zadnjem času mnogo na moči.

Znani goslar *Jaroslav Kocjan*, češki umetnik, je na svoji turneji v Rumuniji, Bolgariji, Jugoslaviji, Italiji.

Češki skladatelj Zdenko Fibich je med drugimi operami spisal tudi »*Padec Arkuna*«. Snov je vzeta iz boja polabskih Slovanov s krščanstvom. Skladatelj, ki ne živi več, ni dočakal uprizoritve svoje opere, ki se sedaj proizvaja v Pragi.

Skladatelj Hatze je praznoval meseca januarja 25letnico svojega umetniškega delovanja kot komponist. Rodom je Slovenec, živč povečini v Splitu, kjer so ga nastavili kot profesorja glasbe. Študiral je v italijanskem mestu Pesaro, kjer se je kasneje učila tudi tržaška Slovenka, operna pevka Ferluga, (nastopala v operi po velikih mestih Italije, umrla v Milanu junija 1923). Hatze ima mnogo skladb, ki so povečini vokalnega značaja. Njegova opera »Povratek« se je izvajala v Zagrebu, Splitu, Šibeniku, Dubrovniku, Sarajevu, Osijeku, Beogradu in na Čehoslovenskem. Njegovo kantato »Noč na Uni« so izvedli l. 1909. na Dunaju v Beethovnovi dvorani. Nekaj je njegovih pesmi, ki so ponarodele.

Telovadba.

Gorica. Dolgo smo čakali primer-
nih prostorov. Konečno smo vendar
prišli do njih. Sedaj pa začnemo s
člansko telovadbo. Pozivljamo vse
poštene fante, ki ne vidijo telovadbe
le v plesnih vajah, naj se zglase v ne-

deljo od 11. do 12. ure v »Mladiki«. Gorica mora postati tudi glede harmonične telovadbe zgled deželi. Na delo!

Telovadne akademije pripravljajo odseki v Dornbergu, Mirnu in Idriji. Svetujemo okoliškimi odsekom, ki nimajo na razpolago primernih dvoran, da se priključijo omenjenim odsekom in sporazumno nastopijo skupaj.

Dornberg. V zadnjem »Čolniču« smo čitale, da se pri nas šele snuje deklški odsek, dočim že eno leto pridno deluje in šteje 21 članic. Pripravljamo se na telovadno akademijo in telovadimo dvakrat na teden. Naša vaditeljica je Pavla Lah. V četrtek dne 29. januarja je imel tudi fantovski odsek svoj občni zbor. Izvolili smo naslednji odbor: Ivo Bavdaž, načelnik, Marijan Kavčič, namestnik, J. Čotar, A. Cotič, A. Berce, J. Kralj, vaditelji. Člani telovadimo trikrat na teden, naraščaj pa dvakrat.

Iz naših društev.

Potovalna knjižnica je razposlala knjige naslednjim društvom: Idersko, Lokovec, Fojana, Saksid, Pečine, Otlica, Gabrije pri Mirnu, Štanjel, Šocijan, Gorenjopolje, Podsabotin, Orehovlje, Podgora in Bukovski vrh. Društva morajo izposojene knjige po dvamesečnem roku vrniti na določeno mesto.

Opozarjamo, da so po zakonu dolžna vplačati takso za vstopnice (Tassa degli autori) tudi ona društva, ki prirejajo *privatne* dramske uprizoritve.

Iz komenskega okrožja. V nedeljo dne 15. februarja se je vršilo v Komnu zborovanje zavednih fantov iz oklice. Namen temu sestanku je bil

položiti temelj za društveno delo v Komnu in komenski okolici. Udeležilo se je sestanka 60 fantov in mož iz Komna in sosednjih vasi: Štanjel, Škrbina, Sveto, Volčji grad, Gabrovica, Kobjeglava in Vojščica. Na zborovanje sta prišla odposlanca P. Z., ki sta v jasnih besedah očrtala pomen in delovanje prosvetnih društev. Fantje so poslušali, debatirali in zadovoljni sprejeli nujno potrebno misel krščanske prosvete. Med zborovanjem je donela lepa domača pesem, zlasti so se s petjem postavili fantje društvniki iz Kobjeglave. Zbor je določil za vsako vas pripravljalni odbor, ki naj bi v najkrajšem času prskrbel formalno ustanovitev

društev. S tem zborovanjem je Prosvetna zveza storila velik korak naprej: Tudi naš Kras je spoznal potrebo prave prosvetne organizacije in navdušeno začel z delom. Bog živi zavedne fante!

Okrožnice je odposlalo zvezno tajništvo vsem okrožnim odborom. Dolej je došla rešitev iz kobariškega okrožja. Pozivamo gg. okrožne predsednike, naj vsaj do srede marca odgovore na okrožnico.

Okrožja.

Gorenje vipavsko okrožje je imelo dne 1. svečana t. l. redno ožjo sejo, na kateri se je določil sledeči dnevni red za širšo sejo, ki se ima vršiti dne 8. sušca t. l. in sicer v Vrhpolju ob 3. uri popoldne. 1. Poročila društvenih zastopnikov; 2. skupna prireditve v Logu; 3. gospodinjiski tečaj za okrožje; 4. kako bi vpeljali fantovski naraščaj in 5. članarina okrožja.

NB. Naprošena so tudi društva kakor Podraga, Goče itd. odnosno nova društva, kakor Planina in Ustje, da odpošljejo svoje zastopnike. Bog živi!

Planinsko okrožje je v svoji seji dne 14. decembra razpravljalo o agitaciji za »Naš čolnič« in o društvenem naraščaju. Sprejme se sklep, da vsako društvo priredi par prireditev vsako leto izključno za šoli odraslo mladino.

Brijsko okrožje je začelo z revizijsko društev. Okrožni predsednik je pregledal doslej društveno delovanje v Podsobotinu in Števerianu.

Občni zbor baškega okrožja se je vršil 2. februarja na Bukovem. V odbor so bili izvoljeni: Humar Franc, Zarakovec predsednik, Golob Franc, Grahovo namestnik, Podoreh Mih., Koritnica tajnik, Koder Andrej, Zakojca, blagajnik in Cilka Seljak, Bukovo odbornika. V širšem odboru so društveni zastopniki iz Bukovega, Zakojce, Hudajuzne, Koritnice in Podmelca.

Društva.

»*Mladika*« v Gorici. V nedeljo 31. januarja se je vršil občni zbor naše »Mladike«. Polnoštevilna udeležba, svečano razpoloženje in družinska zavest so vladali v dvorani. Predsednik Dr. Burmat otvori občni zbor s pozdravom na vse člane in članice kakor tudi članov godbenega krožka. Sledila so poročila društvenih odbornikov. Udeleženci so viharno pozdravili vse referente, zlasti poročilo delavnega predsednika. Sledilo je živahna debata. Pri volitvah so bili izvoljeni gg. Lojze Sardoč za predsednika, Rado Bednarik podpredsednik, Danči Primožič tajnica, Fr. Kožuh blagajnik, Iv. Gobec gospodar, Milost I. knjižničar, Vl. Bednarik in Šuligoj Josip, odborniki. Dekliški krožek vodi A. Simčič. Želimo novemu odboru veliko uspehov, članstvu pa vztrajnosti.

Ustje. Dolga želja je postala dejstvo. Dne 8. februarja smo ustanovili društvo. Pristopilo je takoj 30 članov, ki jih bo slovesno sprejel v nedeljo 22. februarja okrožni predsednik. Hvaležni smo Prosvetni zvezi in ostanemo ji trajno zvesti.

Dornberg. Ime naše »Čitalnice« je znano po dramatskih prireditvah. Pa tudi v organizatoričnem delu ne zastajamo. V nedeljo dne 1. februarja smo se polnoštevilno udeležili občnega zbora. Poročila so bila obsežna in jako marljivo sestavljena. Novi odbor je sledeči: Franc Kovačič, preds., Josip Budin, podpreds., Josip Bercè, tajnik, Janko Kralj, blagajnik, Franc Kavčič, knjižničar, Ignac Pavlica, gospodar, Ivo Bric, načelnik dramatskega odseka, Ivan Bavdaž, načelnik telovadnega odseka, Jožef Saksida, pevovodja, Zalka Kavčič, načelnica dekliškega krožka, Franc Šinigoj, načelnik fantovskega krožka in Lah Pavla, telovadna vaditeljica. Naraščaj vodi Josip Čotar. V nadzorstvu sta gg. Josip Godnič in Franc Šinigoj. Med važnimi sklepi občnega zbora omeni-

mo le sklep, naj ima vsaka hiša, kjer so društveni člani, naročeno naše glasilo »Čolnič«! (Tako je prav! Op. uredništva.)

Avče. V nedeljo 25. januarja smo imeli letni občni zbor našega društva. Okrog 50 članov in članic je bilo navzočih. Pregledali smo preteklo delo in bili smo zadovoljni. Napravili smo načrt za prihodnje leto: Na Snežnico priredimo večjo prireditev, v poletju pripravljamo skupni izlet, uvedejo naj se redna predavanja in zasnuje fantovski odsek. V novi odbor so bili izvoljeni: Kolenc Val., preds., Bavdaž Peter, podpreds., Kovačič Avg., tajnik, Kovačič Stanko, blagajnik, Berlot Štefan, knjižničar, Kolenec Alb., gospodar. Fantovski odsek bo imel občni zbor 19. februarja, dekliški krožek pa zastopa v odboru Marija Gašperšič. V nedeljo 15. febr. smo priredili igro »Na ogledih«.

Col pri Vipavi. Novo društvo je prineslo novo življenje. V nedeljo 1. feb. smo priredili lep društveni večer. Otvoril je večer naš predsednik, ki je pozival zlasti navzoče starše, naj vpišejo otroke v prosvetno društvo. Za nagovorom je sledil nastop društvenih članic, ki so zapele več lepih domačih pesmic pod vodstvom č. g. pevovodja Janca. Pevskim točkam so lepo odgovarjale sledeče deklamacije. Najbolj smo se pa nasmejali vrlim igralkam, ki so uprizorile igro: »Čašica kave«. Čeprav so nastopile prvič, so morale na splošno zahtevo igro ponoviti. Takih lepih društvenih večerov pričakujemo še več. Pridno na delo!

Miren. Delamo! Ta zavest nam je v zadoščenje in veselje. Društveni odseki delujejo vsak na svojem polju. Dramatski odsek je vprizoril v decembru pr. l. igro »Rokovnjači«, dne 15. in 22. februarja t. l. pa vprizori burko »Ulica... štev. 15«. Pevski zbor ima svoje redne vaje ter znatno napreduje. Tudi telovadba fantov kakor tudi deklet ter naraščaja se pridno in dobro goji — cilj nam je telovadna akademija. Nogometni odsek

čaka lepših in stalnejših vremen, pa bo tudi on začel zopet z vajami. S predavanji smo sicer v zadnjem času nekoliko zaostali, vendar smo jih imeli tekem 5 mesecev 12 po številu. Dekleta se redno na teden zbirajo k dekliškim večerom, fantje pa od slučaja do slučaja. S knjižnico smo laliko zadovoljni, knjige imamo in te se tudi pridno čitajo. »Čolničev« imamo v Mirnu 56. Našemu naraščaju smo v zadnjem času obrnili nekoliko več pozornosti, tudi ta se bo kmalu uveljavil, priredil bo namreč krasno igrico. Malčki bodo imeli odslej zbiranja, kjer se bodo igrali, nekoliko bodo pa tudi morali poslušati nauke č. g. župnika, ki mnogo skrbi zanje, ali pa kakega drugega društvenega vzgojitelja — bodo pač kasneje, ko dorastejo naši nasledniki.

S sosednjimi društvi smo sicer v prijateljskih odnošajih, a bi želeli še tesnejših stikov in zvez, saj smo otroci ene in iste majke to je Prosvetne zveze. Bog živi!

Iz Fojane. Naša vas leži v zapadnih Brdih prav ob stari državni meji. Čeprav je vas majhna, vendar ima svoje društvo. Ni nas veliko v društvu — 35 nas pa je — a ti smo vsi čvrsti in če se smemo pohvaliti — pridni. Seveda so nekateri, ki hočejo videti sad, še predno so drevesce vsadili — pa ti so izjema. Ustanovili smo pevski zbor in si priredili bralno sobo, kjer se redno zbiramo. Od Prosvetne zveze smo dobili knjige, ki smo jih že prav težko pogrešali. Naj bi se tudi sosednje vasi zdramile iz plesne omotice!

Vrh pri Grahovem. Veš, dragi »Čolnič«, prav radi ti pišemo, čeprav si preveč ne upamo, da ne boš hud. Sam veš, da bi bili najraje prvi v prosvetnem delu, a tega ne moremo, ker nam manjkajo knjige in pevovodja. Pa vseeno skrbimo, da nismo pri zadnjih. Vsak teden se zbiramo dvakrat v društveni sobi in se učimo marsikaj koristnega. Tudi korajže nam ne manjka. Pomisli, ustanovili smo »Abstinenčni krožek«, h kateremu je pri-

stopilo lepo število fantov. Nič nas ne straši zasmehovanje, ker vemo, da bo naš rod rešilo le trezno življenje. Zato so pa ravno naša društva, da dajejo drugim zgled treznosti. Občnega zbora še nismo imeli. Ko ga skličemo, se bomo spomnili tudi nate, »Naš Čolnič«. Bodi lepo pozdravljen!

Škocijan pri Divači: Končno je tudi naš kameniti Kras odjeknil od kulturnega gibanja. Na pr znik sv. Treh kraljev smo si ustanovili prosvetno društvo, prvič odkar buči mimo nas s svojim votlim glasom tisočletna Reka. — K društvu, ki smo ga krstili »Jamska Vila«, je takoj pristopilo 65 članov, med njimi mnogo mož. Prosvetno zvezo je zastopal g. inž. Rustja, ki je v jedrnatem govoru obrazložil njen program, navdušiuoč nas za vse lepo in dobro. Izvolili smo si tudi agilen odbor in upamo, da bomo mogli že v kratkem pokazati sadove svojega truda. Prosvetno zvezo pa prosimo, da naj nas vedno blagohotno podpira, a ostalim društvom naše iskrene pozdrave.

Livek. Dne 11. januarja je imelo naše društvo svoj redni letni občni zbor, ki se ga je udeležil kot zastopnik Prosvetne zveze tudi g. Ivan Manfreda, predsednik kobariškega okrožja. Iz poroči odbornikov smo spoznali, da društvo to leto ne more pokazati na kake velike zunanje prireditve. Priredilo je dne 25. III. za svoje člane proslavitev Prešernovega spomina s petjem in govori. Dobrodelnj odsek je dvakrat nabiral živila in denar za slovensko sirotišče in Alojzijevišče v Gorici. Nabral je v aprilu en cel voz živil in jih poslal v Gorico in ravno tako meseca decembra. Pridno je delovala društvena knjižnica; vseh del ima knjižnica ob zaključku leta okoli 300; poleg tega tudi več glasbenih del. Naročenih je 12 časopisov; »Čolničev« je naročenih 18. Članov je 56. Vršile so se volitve novega odbora in sicer prvičrat po listkih in tajno.

Batuje. Občni zbor Izobr. društva se je vršil v nedeljo 18. I. ob številni udeležbi članov in članic, ki so z zanimanjem sledili poročilom posameznih odbornikov. Občni zbor je otvoril predsednik M. Mermolja in pozdravil navzoče. Poročal je na kratko o delovanju društva v preteklem letu in se spomnil med letom umrlega ustanovnega člana prof. Berbuča, kateremu je društvo dolžno hvaležnost. Nato preide na dnevni red. Iz poročila tajnika posnemamo, da je bilo v preteklem letu: rednih sej 18, prosvetnih večerov z nastopom pevskega zbora itd. 5, predavanj 12, članov in članic 58 rednih, 1 častni član. Blagajnik poroča: Društvo je pristopilo k stavb. zadrugi »Naš dom« v Gorici. Dohodki krijejo stroške, članarino so poravnali vsi. Inventar znaša par tisočakov. Knjižničar poroča: knjižnica obsega 708 izbornih del, izposojenih je bilo 406, časopisov 6. »Čolnič« je prihajalo med člane 18 izvodov. Pri slučajnostih je stavil telovadni odsek resolucijo: Novemu odboru se naroča, da sestavi čimprej gradbeno zadrugo »Naš dom«, ker društvo nima primernih prostorov za svoj nadaljni razvitek. Resolucija je bila z večino sprejeta. Po daljših debatah so se vršile volitve novega odbora po listkih. Izvoljeni so Mermolja B., predsednik, Birsa Ant., podpreds., Mermolja Ivan I., Mermolja Ivan II., Birsa Jos., Koron Ant., Koron Jos. — Nato zaključil predsednik sedemnajsti, lepo uspeli občni zbor.

Trnovo pri Kobaridu. Preteklo leto je bilo za naše društvo zelo burno. Včasih je sijalo nanj solnce, pa so tudi prišli temni oblaki in ga zakrili za 4 mesece. Nato je pa spet nevihta polegla in začeli smo z novim, podvojenim pogumom. Lep uspeh društvenega dela je pokazal letošnji občni zbor, ki smo ga sklicali na 25. januarja. Iz poročil povzamemo: Društvo šteje 50 članov in članic. Petje vodi g. Trebše Franc iz Srpence. Knjižnica vsebuje 130 knjig, imamo naročenih

več časopisov, zlasti »Naš Čolnič«. Med članstvom vlada veliko zanimanje za izobrazbo. Novi odbor je sestavljen takole: Velikonja Miroslav, preds., Fon Andrej, podpreds., Fon D. tajnik, Bajt Franc, blagajnik, Kranjc Ant., gospodar, Kati Fon, načelnica dekl. odseka, Matajurc Iv., knjižničar in Knez Andrej ter Berginc Ivan, preglednika.

Novaki. Ob veliki udeležbi je otvoril dne 8. februarja 1925. občni zbor podpredsednik ker je predsednik zadržan. Letno poročilo je prav kratko: Prav dobro se je obiskovala knjižnica, ki se je povečala za 26 novih knjig in jo je knjižničar na novo temeljito uredil.

Odobri se računski zapisnik in vzame na znanje poročilo knjižničarja o njegovem delu v knjižnici.

Nato podpredsednik prečita društvena pravila in da pri posameznih točkah potrebna pojasnila.

Na tozadevni predlog izvoli občni zbor enoglasno ustanovitelja društva preč. g. župnika Jos. Abrama za častnega člana.

Za prihodnje leto se izvoli odbor tako: Jožef Peternelj, preds., Martin Primožič, podpreds., Jakob Jemec, tajnik, Tomaž Brejc, blagajničar, Anton Bevk, knjižničar, Ančka Prezelj, knj. namestn., Štefan Kosmač, gospodar. — Določi se članarino na 2 liri kakor dozdaj. Novi odbor se pozove, naj pri znancih vsakdo agitira za nove člane in razširja »Naš čolnič« — Novi odborniki sklenejo, da se mora čimprej prirediti igra, da se društvo poživl.

Idersko. Mi delamo, zato radi malo pomolčimo. Dne 26. decembra smo imeli občinski zbor. Novi odbor je naslednji: Kurinčič Fr. preds., Manfreda Ivo, Kurinčič Franc, Kurinčič Ivan, Miklavič Jožefa in Miklavič Ana, odborniki. Petje in godbo vodi priljubljeni pevovodja A. Uršič iz Kobarida.

Rihemberk. Dne šestega januarja smo imeli občni zbor in izvolili na-

slednji odbor: Ant. Bizjak preds., Leop. Furlan popreds., Marija Kodrič tajnica, Daniel Zgonik blag., Bernarda Filipič knjižničarka. Dal Bog, da bi novi odbor agilno deloval v pro-speh prave ljudske izobrazbe!

Gorenjepolje pri Kanalu. Večletna želja se nam je uresničila. V nedeljo 21. decembra smo imeli ustanovni občni zbor društva. Obiskala sta nas tudi odposlanca Prosvetne zveze in nam dala poguma in navodil. Obema gospodoma se najlepše zahvaljujemo. V odbor društva »Zornica« so bili izvoljeni naslednji: Medvedšček Michael preds., Goljevšček Andrej podprreds., Medvedšček Peter tajnik, Tinta Anton blagajnik in Stanič Alojz knjižničar. Društvu in navdušenim članom želimo obilo uspehov!

Ljubin. V nedeljo dne 11. januarja smo imeli redni občni zbor našega društva. Vršil se je v najlepšem redu in se zaključil z lepo narodno pesmico. Izvolili smo naslednji odbor: Kavčič Ivan preds., Leban Valentin podpr., Terezina Kavčič tajnica, Kavčič Ivan blagajnik, Zalašček Marija knjižničarka, Kavčič Alojz, in Kavčič Marija, odbornika. Drugi dan so nas neprijetni dogodki sicer presenetili, a ne ostrašili, ker vemo, da smo na pravi poti. Gospodu predsedniku izražamo tem potom najtoplejše priznanje, članom in članicam pa ključemo: Neustrašeno naprej!

Ponikve.

Dne 4. t. m. smo imeli občni zbor, pri številni vdeležbi članov. Pregledali smo svoje delovanje v minulemu letu, ter nato izvolili v odbor sledeče odbornike: Polde Hvala za predsednika, Stanko Hvala, za podpredsednika, Anton Kranjc za tajnika, Peter Kenda za blagajničarja, in Pavla Kobal za knjižničarko. »Našemu čolniču« smo določili dan sv. Treh kraljev. Odbornice so pobirale po hišah. O uspehu smo gotovi, sicer pa se boš sam kmalu prepričal.

Uganke.

(Urejuje P. Butkovič - Domen, Zgonik.)

Ker opažamo med društvi zanimanje za uganke, smo v listu otvorili posebni kotiček. Pozivljamo naročnike in naročnice, naj pridno sodelujejo. Rešitev naj pošljejo na Uredništvo »Našega čolniča«, Corso Verdi 37, Gorica.

Uganke v prvi številki »Čolniča« se reši tako-le: Vzameš najprej črke (obe) pri enem, potem pri dveh in konečno pri treh biserih in dobiš pregovor: »Krona krone je ponižnost«.

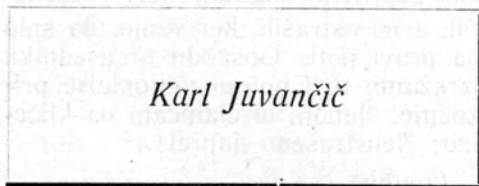
Pravilno rešitev so poslali: Lapanja Gabriel Pečine, Jakob Sem, Silič Ivan, Marinšek L., Štrancar Ig., Fabjani Rafael, Milič Jož., dijaki iz Št. Vida nad Ljubljano, Velikonja Mir. Trnovo, Ivanka Žvanut Gorica, Izobraževalno društvo v Šturijah, Izobraževalno društvo Avče, Kačin D. iz Reke, Štrukelj Viktorija iz Loma, F. Rupnik iz Idrije, Hreščak D. iz Idrije, Izobraževalno društvo v Livku, Regina Markon iz Ročinja.

Izžrebana je bila gdč. Štrukelj Viktorija iz Loma, ki dobi »Čolnič« brezplačno.

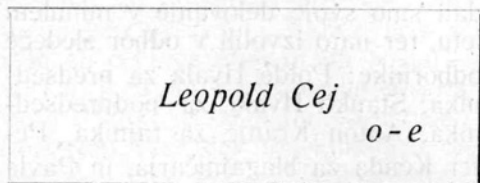
Dve posetnici.

(Marica, Gorica).

1.

2.

Kakega stanu sta ta moža?

Magični kvadrat.

(Istospisnica.)

Ivana Kralj — Ljubljana.

	1	2	3	
1				1
2				2
3				3
	1	2	3	

Sledéce zloge: an, ka, ka, lo, na, na, o, sa, sa postavi tako v gorenje razpredelke kvadrata, da dobiš: 1. ime japonskega mesta; 2. ime starega rimskega mesta v Jugoslaviji; 3. zgodovinsko ime azijske dežele. Vse tri besede se čitajo vodoravno in navpično.

Kdor reši pravilno posetnici in kvadrat ter bo izžreban, prejme v dar roman: „Zadnji dnevi v Pompejih“. Rešitev pošljite na: Tajništvo Prosvetne zveze, Corso Verdi 37, Gorica.